

Naturbetesmark

Här på gränsen mellan skog och öppen mark ligger denna björkhage som nyttjats av människan i tusentals år. Hagens naturliga betesmarker har restaurerats med förhoppningen att artrikedomen ska öka igen.

Björkhagar som den här är sinnebilderna av en idyllisk betesmark, men de blomrika naturliga betesmarkerna är på väg att försvinna från Sverige. Bara cirka en procent av de blomrika ängs- och hagmarker som fanns år 1900 finns kvar i dag.

Trädbevuxen betad utmark

På mager mark som under århundraden har betats eller slåtrats finns ofta en mångfald av konkurrenssvaga vackert blommande ängsväxter. Det största hotet mot de naturliga betesmarkernas rika flora är att betet av djur upphör. Då bildas en tjock matta av visset gräs som hindrar ängsväxterna från att föröka sig. Markerna växer sedan igen med träd. Från 1920-talet och framåt har slåtter eller bete upphört på de flesta slåtterängar och hagmarker.

Den här hagen är ett exempel på en trädbevuxen betad utmark där betet har upphört. Den negativa effekten av upphört bete är att cirka ett sextiotal betesgynnade konkurrenssvaga ängsarter ersätts av endast ett tiotal konkurrensstarka arter. Gödsling kan ha samma effekt. Exempel på konkurrensstarka arter är: bredbladiga gräs, vanlig smörblomma, hundkäs och midsommarblomster.

Restaurering av betesmark

Vintern 2018–2019 restaurerades marken genom röjning, samt att drygt hälften av träden togs bort. Efter stängsling har ett mindre antal kor betat här. Fortfarande är vegetationen ganska artfattig, men nu finns det nya möjligheter för växtarter som gynnas av solljus och bete såsom brudbröd, gul- och vitmåra, liten och

stor blåklocka, smultron, gullviva, fyrkantig johannesört, gökärt och gräset stagg. Även insekter och fåglar blir fler tack vare betet.

Förhoppningen är att artrikedomen av betesgynnade arter ska öka här tack vare betet, men det tar tid. Att återskapa naturliga betesmarker och hävda dem genom bete är viktigt för att hejda förlusten av biologisk mångfald. De omedelbara effekterna av åtgärderna är att landskapet blir öppnare och att gravfältet från järnåldern här i hagmarken blir synligt igen.

Gravfält från äldre järnåldern

Detta skogsbryn har använts av människor i flera tusen år. Nere på åkern har man hittat enstaka fynd som tyder på att människor i förhistorisk tid har bott här. Det har inte gjorts några arkeologiska utgrävningar så det är svårt att veta hur gamla boplatserna är, men de är troligen lika gamla som gravarna i gravfältet här uppe i backen.

Gravfältet är från äldre järnåldern (500 f.Kr. till 550 e.Kr.) och består av flera olika typer av gravformer. För mer information, följ stigen och läs på skylten som står längre upp i backen.

Alla fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen.

LITEN
BLÅKLOCKA

Liten blåklocka är Sveriges nationalblomma. Den växer gärna i magra naturbetesmarker och slåtterängar. När de minskar i landskapet minskar också blåklockorna.

STOR DYNGBAGGE

I komockorna lever många skalbaggar.

Långt ifrån lagom